

e c b r e c

Instytut Energetyki Odnawialnej

OPINIA NA TEMAT
Projektu
Krajowego Planu Działania w Zakresie
Energii ze Źródeł Odnawialnych
Odpowiedź na zapytanie Ministerstwa Gospodarki
Pismo DE-III-073-25/10, L.dz. 750/10

Przygotowanie:

Grzegorz Wiśniewski (gwisniewski@ieo.pl)

Katarzyna Michałowska-Knap

Warszawa 7.06.2010

1 Wstęp

Zgodnie z założeniami jakie legły u podstaw opracowania i przyjęcia kompleksowej (obejmującej wszystkie sektory i branże OZE) dyrektywy 2009/28/WE o promocji stosowania odnawialnych źródeł energii i wymaganego przez nią jednego krajowego planu działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych (KPD), *instrumenty te miały zachęcić państwa członkowskie do przyjęcia bardziej zintegrowanego podejścia* do polityki energetycznej oraz *pozwolić na jak najlepsze (optymalne) wykorzystanie zasobów*. To kwestia i absolutnej skuteczności działania i minimalizacji kosztów.

Jak zauważa Komisja Europejska (KE) w komentarzu do stworzonych przez siebie wytycznych dla krajów członkowskich UE, przy opracowaniu KPD *chodzi także o dostarczenie inwestorom stabilnej i długookresowej polityki rozwoju OZE*, a to z kolei wymaga wiarygodności przyjętego scenariusza rozwoju OZE i pewności zaproponowanych systemów wsparcia. Jak zastrzega KE, raz wysłany w terminie do końca czerwca b.r. KPD nie powinien być zmienianym, a jeżeli w sytuacji wyjątkowej do takiej konieczności dojdzie, będzie ona rozpatrywana w kategoriach rozpoczęcia procedury karnej przeciwko krajowi członkowskiemu UE, który nie dopełnił wcześniej staranności w przygotowaniu KPD.

W szczególności wobec kłopotów w rozwoju i barier na jakie natrafia energetyka odnawialna w Polsce, tak istotne jest aby polski KPD był jak najwyższej jakości i aby „zaczął działać” bez zbędnej zwłoki.

Niestety, autorzy projektu KPD (wersja do konsultacji społecznych z 25 maja 2010 roku) traktują zaproponowany przez KE schemat planu działania bardzo wybiórczo i niespójnie. Z jednej strony udzielają szczegółowych (zbyt szczegółowych w niektórych wypadkach) odpowiedzi na każde pytanie KE, z drugiej część bardzo istotnych pytań pozostawiają bez odpowiedzi i słowa wyjaśnienia. Dokument charakteryzują wielokrotne i bardzo długie powtórzenia tekstu, dotyczące głównie znanych i będących już na wyczerpaniu instrumentów finansowania. Schemat przygotowany przez KE miał doprowadzić ujednoczenia struktur KPD w 27 krajach członkowskich. Kraje te mają różną specyfikę, różne systemy wsparcia, procedury planistyczne i regulacje prawne w zakresie OZE, stąd KE używa ogólnej terminologii, a niektóre pytania rozumiane w sposób dosłowny nie przystają do warunków polskich. Podczas przygotowywania polskiej wersji zabrakło tej świadomości, a KPD jest w znacznej mierze rezultatem lub sprawia wrażenie bezrefleksyjnego wypełniania rubryk zaproponowanych przez KE. Właściwą metodyką byłoby tu najpierw przygotowanie kompleksowego planu dla warunków polskich, a potem przeniesienie go do schematu KE. Należy podkreślić, że KE oceniając plan, nie będzie wyłącznie „odhaczała” faktu wypełnienia rubryki, a zwróci uwagę na jego wiarygodność (jako całości) i perspektywy wypełnienia celu do 2020 roku przy użyciu zaproponowanych środków.

2. Zagadnienia szczegółowe

Rozdział: Wprowadzenie

- 1) Brak jest uzasadnienia dla przyjęcia założeń 3 i 4 (str.5), mówiących odpowiednio o umiarkowanym rozwoju OZE w ciągu najbliższych 3 lat i przyspieszeniu po roku 2013, oraz o braku wprowadzenia w latach 2010-2011 nowych lub dodatkowych form wsparcia dla OZE. Założenia te są sprzeczne nawet z późniejszym tekstem

dokumentu, gdzie mówi się o instrumentach planowanych do wprowadzenia w roku 2010. Występuje tu ponadto sprzeczność wewnętrzna pomiędzy założeniami 3 i 4 – jeśli w początkowym okresie nie będzie dodatkowego wsparcia, to biorąc pod uwagę pewną bezwładność systemu (czas w jakim rynek zareaguje i dostosuje się do ew. nowych regulacji), trudno oczekiwać że po 3 latach umiarkowanego rozwoju nagle nastąpi znaczące przyspieszenie. Polska ma tu własne doświadczenia, gdyż zbyt późne przystąpienie do praktycznego wdrażania poprzednich dyrektyw 2001/77/WE i 30/2003/WE spowodowało, że tylko w niewiele większym niż 50% stopniu uda się w 2010 roku osiągnąć ich cele i tu, w obliczu grożącej Polsce realnej tym razem sankcji, nie tylko warto ale i trzeba się na własnych błędach uczyć i nie można lekceważyć uwarunkowań realizacji nowego celu. Będzie to tym trudniejsze, że należy oczekiwać, że w pierwszym okresie wykorzystany zostanie potencjał najtańszych technologii, charakteryzujących się najmniejszym ryzykiem inwestycyjnym. Bez aktywnej polityki, po roku 2013 nastąpi wyczerpanie prostych rezerw i należy oczekiwać inwestycji technologie bardziej innowacyjne, trudno jednak oczekiwać, że to naprawdę nastąpi, jeśli uprzednio (czyli właśnie w latach 2010-2012 nie zostaną poczynione konieczne przygotowania.

- 2) Można także dyskutować, czy założenie 4 powinno być w ogóle traktowane jako założenie – tego typu przesądzenie powinno być rezultatem dokonanych analiz niż założeniem początkowym. To samo zastrzeżenie dotyczy założenia 5 mówiącego o ewentualnym wprowadzeniu stałej taryfy dla OZE. System wsparcia powinien być wynikiem analiz ekonomicznych i optymalizacji kosztowej ukierunkowanej na realizację celu na rok 2020. Przyjmowanie już na wstępie takich założeń może prowadzić do wzrostu kosztów w całym systemie i nadmiernego obciążenia budżetu państwa.
- 3) Nie ma żadnego uzasadnienia dla przyjęcia założenia 6, dotyczącego współspalania, tym bardziej, że nie przyjmuje się żadnych założeń odnośnie innych technologii z OZE. Podobnie jak system wsparcia, miks energetyczny w 2020 roku powinien być rezultatem przeprowadzonej optymalizacji, z uwzględnieniem kryteriów kosztowych o raz zrównoważoności środowiskowej.
- 4) Wątpliwe wydaje się także założenie, że saldo wymiany energii elektrycznej z sąsiednimi krajami będzie wynosić zero (do 2020 roku? także wobec zgłaszanych planów inwestycji w źródła wytwarzania energii w innych krajach oraz wspomnianej w dalszej części KPD rozbudowie połączeń międzysystemowych już do 2015?)
- 5) Na stronie 9, w punkcie „Podsumowanie prognoz dotyczących konsumpcji paliw płynnych”, w dokumencie powołano się na 2 (dyskusyjne, choćby z uwagi na b. wysoką dynamikę wzrostu konsumpcji oleju napędowego i brak paliw alternatywnych) prognozy krajowych dystrybutorów paliw, bez próby przywołania prognoz niezależnych. Jest to o tyle dziwne, że w odniesieniu do innych rodzajów energii finalnej, nie przywołuje się w tekście głównym KPD innych prognoz i oszacowań poza oficjalnymi PEP2030

Rozdział 1 Podsumowanie polityki krajowej w zakresie energii ze źródeł odnawialnych

- 1) Strategia rozwoju energetyki odnawialnej OZE jest wspomniana na str. 10, jednak nie poświęca się jej należytej uwagi, jak na dokument który po raz pierwszy wyznaczył cele dla OZE; 7,5% na rok 2010, ale także zbliżony do obecnego celu z dyrektywy - 14% (w bilansie produkcji energii) cel kierunkowy na rok 2020. Jest to tym bardziej dziwne, że w późniejszym tekście KPD dokument ten jest przywoływany równocześnie z PEP2030 (opisanym bardzo dokładnie we wprowadzeniu). Poza

poruszonymi tu kwestiami porządkowymi, informacja o „Strategii” może być wykorzystana do tego aby pokazać że Polska jako jedyny nowy kraj członkowski UE takim, przyjętym przez rząd i sejm dokumentem (wymaganym w UE-15) dysponowała, zanim stała się członkiem UE i aby pokazać że planowanie rozwoju OZE w Polsce nie odbywało się tylko w reakcji na obowiązki wobec UE.

- 2) Na stronie 11 znajdujemy stwierdzenie „W rezultacie wprowadzenia nowego systemu doszło do przyspieszenia rozwoju OZE w Polsce o czym świadczą poniższe informacje statystyczne przedstawiające dynamikę zmian w latach 2006-2008”. Przede wszystkim można mieć zastrzeżenia co do sposobu obliczania dynamiki rynku (argument ten jest uparcie powtarzany na poparcie tezy o skuteczności systemu wsparcia) – w początkowym etapie rozwoju OZE nawet niewielkie przyrosty bezwzględne prowadzą do olbrzymich wzrostów procentowych. Potwierdza to spojrzenie na zestawienie 7 – co prawda ogólna dynamika pozyskania energii ze źródeł odnawialnych w tym krótkim okresie rośnie, ale pomiędzy poszczególnymi technologiami występują tak drastyczne różnice (w niektórych przypadkach, spowodowanych błędami statystyki, wręcz kuriozalne wartości owej dynamiki), że powstaje pytanie o sens uśredniania, zwłaszcza w całym obszarze energii finalnej, nie mówiąc już o wnioskowaniu na tej podstawie. Co więcej szczegółowa analiza tabeli pokazuje, że dynamika dla sektora biomasy i odpadów, energetyki wodnej i wiatrowej **spadała**. A są to właśnie technologie, które w roku 2005 po wprowadzeniu nowego systemu (świadectw pochodzenia) powinny były zyskać najwięcej. Ponadto w dalszej części dokumentu właśnie w tych technologiach upatruje się największego wkładu w wypełnienie celu na rok 2020 i oczekuje wzrostu dynamiki, przy utrzymaniu dotychczasowego systemu. Tak więc autorzy KPD udowadniają skuteczność systemu za pomocą danych wskazujących, że system nie działa.
- 3) Wg. zestawienia 6 pozyskanie energii odnawialnej w roku 2006 wyniosło 210555 TJ, czyli 5025 ktoe, natomiast w zestawieniu 3 zapotrzebowanie na energię finalną z OZE w roku 2006 wyniosło 4780 ktoe. Autorzy projektu w tej części pracy i w całości dość swobodnie i zamiennie stosują pojęcia zużycie energii, pozyskanie energii, zużycie energii finalnej, zużycie energii finalnej brutto itd. W związku z tym, że wraz z wejściem w życie dyrektywy 2009/28/WE, wchodzi także nowy system liczenia celów i udziałów procentowych dla OZE, konieczne jest w tego typu dokumencie jak KPD wprowadzenie słownika i konsekwentne i poprawne stosowanie przyjętej nomenklatury zgodnie z wymaganiami dyrektywy.
- 4) Na str. 12 po raz pierwszy pojawia się wyliczenie stosowanych środków, które jest tu zbędne, miejsce na nie jest w późniejszym rozdziale. Natomiast brak w rozdziale istotnych dokumentów politycznych i prawnych, w szczególności polityki w zakresie biopaliw i planowanej ustawy o efektywności energetycznej. Rozdział podsumowujący politykę krajową w zakresie OZE zawiera w zasadzie tylko dokumenty będące w gestii Ministra Gospodarki, kompletnie pomijając zagadnienia w gestii innych resortów (środowiska, rolnictwa, infrastruktury, transportu, nauki i edukacji). Pomija się ponadto dokumenty polityczne powstałe na poziomie regionalnym (np. kilka wojewódzkich programów rozwoju OZE)

Rozdział 2 Przewidywane końcowe zużycie energii w latach 2010-2020

- 1) W tabeli 1 str. 14-15 nie jest jasne, dlaczego w przypadku transportu scenariusz dodatkowej efektywności energetycznej daje wyższe wartości niż scenariusz referencyjny w latach 2017-2020
- 2) Jak wyżej, w scenariuszu dodatkowej efektywności energetycznej dla ciepła po roku 2015 w ciepłownictwie i chłodnictwie roczne przyrosty zużycia stają się 4 razy

większe niż w poprzedniej pięcioletniej (0,4 Mtoe rocznie, wobec wcześniejszych 0,1 Mtoe).

- 3) Wątpliwości budzi scenariusz dla elektroenergetyki, gdzie dzięki dodatkowej efektywności energetycznej zakłada się możliwość redukcji zużycia w roku 2020 o blisko 20%. Modele makroekonomiczne (np. MESAP), nawet przy założeniu wysokich celów dla redukcji CO₂ pokazują znaczący potencjał efektywności energetycznej w elektroenergetyce dopiero po 2030 roku.
- 4) Nie jest znana ogólna zasada konstrukcji scenariusza referencyjnego i założenia dotyczące tempa rozwoju poszczególnych rynków końcowych w ramach obu scenariuszy. Warto zauważyć, że PEP2030 nie daje pełnych podstaw do wymiarowania rynków końcowych (a zwłaszcza ciepła) i konieczne tu są dodatkowe założenia
- 5) Uwaga ogólna: przyjęty w KPD scenariusz - jest o tyle istotny, że zależy od niego, jaką rzeczywistą ilość energii z OZE trzeba będzie wyprodukować, aby wywiązać się z celu na 2020 rok i ile konkretnych inwestycji (w MW) będzie musiało być zrealizowanych w każdym z rynków końcowych.

Rozdział 3 Cele i kursy dotyczące wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych

- 1) W tabeli 2 jako przewidywane całkowite zużycie przyjęto scenariusz dodatkowej efektywności energetycznej i w stosunku do niego przeliczono przewidywaną wielkość energii odpowiadającej celowi. Ale np. dla biopaliw scenariusz dodatkowej efektywności energetycznej jest w 2020 roku bardziej energochłonny od referencyjnego. Ponadto wątpliwości budzi możliwość uzyskania tak optymistycznych efektów zastosowania działań służących efektywności energetycznej i oszczędności w elektroenergetyce (zwłaszcza wobec oczekiwanego wzrostu gospodarczego i braku w KPD konkretnych środków wsparcia dla takich działań). W przypadku praktycznej realizacji scenariusza referencyjnego np. w elektroenergetyce (tu realizacja scenariusza efektywności energetycznej jest najmniej prawdopodobna) istnieje niebezpieczeństwo, że wielkość energii odpowiadająca celowi na rok 2020 będzie 15% wyższa od przewidywanej. KPD w obecnym kształcie nie przewiduje środków zaradczych w takiej sytuacji. Ogólna rezerwa 0,5% ponad wymagane 15% wydaje się niewystarczająca i warto już teraz mieć świadomość jakimi środkami i technologiami można będzie korygować w górę przyjętą jako bazową ścieżkę rozwoju OZE. Stwierdzenie, że „W ramach analiz brano pod uwagę ścieżki na lata 2010-2020, które uwzględniają, zgodnie z szczegółowymi kursami i ścieżkami przedstawionymi przez towarzystwa branżowe”, jest sprzeczne z zawartością załączników i nie powinno w takiej postaci być prezentowane w dokumencie.
- 2) W tabeli 3, na str. 18 budzi duże wątpliwości odnośnie „przewidywanych kursów” dotyczących wykorzystania energii z OZE. W zakresie elektroenergetyki przewiduje się 6.2% energii z OZE w 2010 roku, co oznacza faktyczne przyznanie braku możliwości realizacji celu wyznaczonego przez dyrektywę 2001/77/WE. Jak ta sytuacja ma się do rzekomego sukcesu polityki wsparcia (której celem było osiągnięcie 10,4% w bilansie sprzedaży energii elektrycznej)? Ponadto minimalna i obliczona zgodnie z wymaganiami KE ścieżka dochodzenia do celu 2020 w przypadku Polski powinna być traktowana z dużą ostrożnością. Umiarkowany wzrost do roku 2015 oraz przyspieszenie po tej dacie mogą nie być osiągalne w naszych warunkach. Tego typu scenariusze możliwe są jedynie w krajach, które mają już rozwinięty rynek energetyki odnawialnej. Kraje te mogą sobie pozwolić na to, aby w pierwszym okresie wdrażania dyrektywy polegać na umiarkowanym wzroście rozwiniętych już technologii, równocześnie inwestując w technologie bardziej

innowacyjne (aczkolwiek bliskie rynku) lub wymagające dłuższego procesu przygotowania inwestycji, które w horyzoncie czasowym 5-ciu lat mogą odegrać znaczącą rolę (np. morska energetyka wiatrowa). Natomiast w Polsce mieliśmy już do czynienia z nieudaną próbą wdrażania scenariusza w ten sposób. Chodzi tu o scenariusz będący rezultatem rozporządzenia Ministra Gospodarki odnośnie zobowiązań co do udziału energii elektrycznej z OZE w bilansie sprzedaży. Rozporządzenie zakładało najpierw powolny wzrost udziału, a następnie coraz ambitniejsze przyrosty w skali roku. Rezultatem było nawet niewielkie przekroczenie zakładanego poziomu produkcji w pierwszych latach obowiązywania oraz gwałtowny rozwój najtańszych technologii wytwarzania energii elektrycznej z OZE, a następnie narastanie niedoboru. Proponując scenariusz z tabeli 3 i nie zmieniając systemu wsparcia, wdrażając dyrektywę 2009/28/WE popełniamy dokładnie ten sam błąd co przy dyrektywie 2001/77/WE, co najmniej w zakresie elektroenergetyki. Rynek nie przyspieszy sam z siebie po 2015 roku, jeżeli w latach 2010-2015 nie będzie działań wyprzedzających. Zwłaszcza, że do roku 2015 wyczerpaniu ulegną proste rezerwy w postaci tanich OZE czy najprostszych i najtańszych form oszczędzania energii, a zużycie energii, zwłaszcza elektrycznej mimo tak potrzebnych działań racjonalizujących jej zużycie, będzie wzrastało wraz ze wzrostem PKB.

- 3) Cele i „kursy” sektorowe dla biopaliw i biopłynów opisane są bardzo ogólnikowo i wyłącznie w kategoriach jakościowych, a nie ilościowych dla poszczególnych sektorów. W tym kontekście bezpodstawnie i dość naiwnie brzmią w tego typu dokumencie deklaracje rządu, że ...” celem rolnictwa jest zapewnić wzrostu wytwarzania surowców maksymalnie pokrywających potrzeby przemysłu biopaliwowego...” i analogiczne wezwania dla innych sektorów (str, 21).

Rozdział 4 Środki służące osiągnięciu celów

- 1) W pierwszej części rozdziału powtarza się informacje podane już uprzednio w rozdziale podsumowującym politykę krajową (opis systemu wsparcia i wyliczenie aktów prawnych)
- 2) W tabeli 6 wśród środków i polityk wymienia się wyłącznie środki regulacyjne i finansowe (przy czym część z nich ma charakter ogólny). Dobór środków do prezentacji w tabeli jest dość zaskakujący, gdyż np. z całego POiŚ wymienia się tylko działanie 9.5 dotyczące biopaliw, pomijając wszystkie inne środki programów operacyjnych przeznaczone na rozwój OZE. Większość instrumentów o charakterze finansowym kończy się w roku 2012. Niektóre z nich, jak listy przedsięwzięć priorytetowych WFOŚ dotyczą tylko roku 2010, a więc nie mogą być uznane za wsparcie wdrażania celów na rok 2020. Brak środków planowanych, szczególnie na lata po 2012 roku. Należy przy tym podkreślić, że nawet przy pełnym uwzględnieniu środków dostępnych w Programach Operacyjnych przeznaczone one były na lata 2007-2013, trudno zatem, zwłaszcza uwzględniając tryb przyznawania środków, uznać je za wsparcie w horyzoncie czasowym 2020 roku, a zgodnie z tabelą nie zostaną one niczym zastąpione.
- 3) Brak istniejących/planowanych środków wsparcia, w których jako adresat wskazany byłby odbiorca końcowy
- 4) Brak planowanych środków wsparcia np. w zakresie ułatwienia procedur administracyjnych
- 5) Brak planowanych środków wsparcia o charakterze „miękkim” – informacja, edukacja

- 6) Brak wymienionych środków na badania i rozwój (pomimo tego, że rozpoczęto realizację już dwu programów na rzecz OZE w ramach Narodowego Centrum Badań Rozwojowych NCBR)
- 7) Czy naprawdę Prezes URE, Towarowa Giełda Energii albo Naczelnicy Urzędów Celnym mogą być traktowani jako „grupa docelowa” instrumentów wsparcia? W bardzo niewielu przypadkach w tabeli wymienia się też docelową działalność jaka jest wspierana (brak zintegrowanej „mapy pomocy publicznej”)
- 8) Na stronie 26 znajduje się też podrozdział nt. polityk i środków wykorzystania biopaliw, który w zasadzie nie zawiera żadnych informacji o środkach; nie jest jasne, dlaczego biopaliwa zostały wyodrębnione, zamiast być uwzględnione w tabeli.

Rozdział 4.2.1 Procedury administracyjne oraz planowanie przestrzenne

1) W dużej mierze zawartość rozdziału stanowi wyjaśnienie sposobu działania polskiego systemu certyfikacji i autoryzacji oraz wyjaśnieniu co w polskim systemie prawnym oznacza certyfikacja, autoryzacja i licencjonowanie. Jednak zarówno z tytułu jak i kontekstu wynika logiczny wniosek, że KE w rozdziale tym miała na myśli wszelkie procedury administracyjne i prowadzące do ostatecznego uznania za źródło energii odnawialnej w sensie dyrektywy (zaliczające się do wypełnienia celu). W polskich warunkach będzie to przede wszystkim cały proces prowadzący do pozwolenia na użytkowanie instalacji, poprzedzony procedurami pozyskiwania pozwolenia na budowę. Ważny jest także proces koncesjonowania.

2) W świetle powyższego nie dziwi fakt, że w punkcie f organom administracji i samorządu nie są przypisane odpowiednie kompetencje i odpowiedzialność, które te organy na mocy obowiązującego prawa mają, a w konsekwencji są one istotne dla dalszego rozwoju OZE. Kuriozalny jest fakt, że w całym rozdziale (ani w ogóle w całym KPD) nie występuje informacja o istnieniu „Decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia” oraz związanych z tym konsekwencji (np. konsultacje społeczne). Przy tym, o ile w zakresie akredytacji czy certyfikacji (tak jak te terminy są rozumiane w polskim prawie) być może nie istnieją niepotrzebne przeszkody bądź nieproporcjonalne wymogi (punkt e, strona 33), o tyle inwestorzy napotykaliby takowe w procesie uzyskiwania „Decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach...” oraz pozwolenia na budowę. Fakt ten był wielokrotnie podnoszony przez stowarzyszenia branżowe, także wobec urzędników KE. W punkcie f podrozdziału nie uwzględniono też szeregu instytucji opiniujących w procesie pozyskiwania pozwoleń. Brak także opisu procedury dla obszarów morskich, pomimo, że problemy z nią związane są powszechnie znane w środowiskach inwestorów OZE i istnieją już plany stosownych zmian w ustawodawstwie („środki planowane”)

3) W punkcie f wśród istniejących i planowanych środków na poziomie regionalnym i lokalnym nie pojawia się zagadnienie planowania energetycznego, dla którego byłoby to naturalne miejsce

4) W punkcie j, str. 36, poświęconym uproszczonym procedurom dla małych zdecentralizowanych instalacji, udzielono odpowiedzi tylko na 2 pierwsze z 6 pytań KE. W szczególności nie udzielono żadnej odpowiedzi na pytania o dostęp do informacji, perspektywy uproszczenia procedur, a zwłaszcza możliwość opomiarowania netto (kluczowa dla zastosowania rozproszonych źródeł energii elektrycznej).

5) W punkcie l, dotyczącym oficjalnych wytycznych dla organów administracji lokalnej i regionalnej, po udzieleniu odpowiedzi, że tego rodzaju wytyczne nie są dostępne, zignorowano pytanie KE „Jeżeli tego rodzaju wytyczne nie są dostępne lub są niewystarczające, w jaki sposób i kiedy potrzeba ta zostanie zaspokojona?”. Nb. stwierdzić należy, że informacja o kompletnym braku wytycznych jest nieco zbyt daleko idąca – np. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska pracuje nad wytycznymi dotyczącymi ocen

oddziaływania na środowisko farm wiatrowych, istnieją co najmniej w kilku województwach (przygotowane przez biura urbanistyczne) mapy obszarów preferowanych dla rozwoju OZE. Niezależnie od jakości tych dokumentów, nie można z pewnością stwierdzić stanowczo, jak ma to miejsce w KPD, że nic się w tym zakresie nie robi i robić nie będzie.

Rozdział 4.2.2 Specyfikacje techniczne (art. 13 ust. 2 dyrektywy 2009/28/WE).

Rozdział zawiera tylko ogólne informacje o konieczności spełniania norm jakości przy ubieganiu się o środki oraz o braku polskich norm jakościowych wykraczających poza normy europejskie. Jest to jednakże miejsce, gdzie wśród działań planowanych można byłoby wymienić np. urządzenia fabrycznie nowe jako jedynych adresatów systemu wsparcia.

Rozdział 4.2.3 Budynki (art. 13 ust. 3 dyrektywy 2009/28/WE)

- 1) Pierwsza część rozdziału poświęcona jest premiom termomodernizacyjnym, które nie występują jako środek w rozdziale 4, tabela 6, str. 23
- 2) Na stronie 39 wspomniano, że rozporządzenie o pomocy publicznej traci moc obowiązującą po 31.12.2013. Podobnie mapa pomocy regionalnej dotyczy lat 2007-2013 (a więc nie horyzontu czasowego wdrażania dyrektywy wymienionej w tytule rozdziału). Brak planów na okres po roku 2013.
- 3) W podrozdziale a brak jakichkolwiek odniesień do przepisów regionalnych i lokalnych, pomimo istnienia programów na szczeblu wojewódzkim, a w szczególności poruszania tych zagadnień w gminnych „Planach zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepło i paliwa gazowe”.
- 4) W punkcie b w odpowiedzi na pytanie o odpowiedzialny organ, czytelnik otrzymuje odpowiedź, że kompetencje i zakres odpowiedzialności są tu niejasne. Brak informacji, czy planowana jest poprawa sytuacji tej kwestii
- 5) W punkcie d (streszczenie istniejących i planowanych środków na poziomie regionalnym i lokalnym) umieszczono streszczenie opisanych już uprzednio środków finansowych, przy czym są to głównie środki dostępne z POiŚ i NFOŚiGW, które, choć występuje w nich kontekst regionalny, są jednak środkami o charakterze krajowym. Tylko jednym zdaniem wspomniano o RPO. Brak informacji o środkach o charakterze pozafinansowym, w szczególności o planowaniu energetycznym oraz o działaniach o charakterze „miękkim”. Brak informacji o działaniach lokalnych i regionalnych agencji energetycznych.
- 6) W punkcie e nie odpowiedziano na pytanie o przyszłe plany dotyczące minimalnych poziomów wykorzystania energii z OZE. Problem został skwitowany stwierdzeniem, że „W żadnym z dokumentów strategicznych odnoszących się do zwiększenia wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych (...) nie została określona kwestia przyszłych działań dotyczących wprowadzenia minimalnych poziomów wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych”. Obowiązki z tym zakresie wynikają z samej dyrektywy 2009/28/WE i innych dyrektyw i nie można nad tym przejść do porządku dziennego,
- 7) W rozdziale f dotyczącym prognozowanego wzrostu energii z OZE w budynkach źródła prognoz są zdecydowanie wątpliwe. Nieznana jest argumentacja stojąca za stwierdzeniami takimi jak (str. 42) „Energia geotermalna znajdzie z kolei najszersze zastosowanie w budynkach publicznych” (pompy ciepła są już obecnie stosowane szeroko w domach prywatnych a systemy ogrzewania bazujące na geotermii głębokiej obejmują także użytkowników prywatnych). W szczególności uderza mało ambitne oszacowanie dla budynków publicznych (ze spadkiem tempa wzrostu po roku 2015). Wobec oczekiwanego wzrostu cen paliw i energii należałoby przyjąć, że to właśnie właściciele budynków przemysłowych i handlowych (jako grupa kierująca się przy podejmowaniu

decyzji w największym stopniu przesłankami ekonomicznymi) podejmą działania z zakresu z jednej strony oszczędności energii, z drugiej pozyskania jej z własnych źródeł, co w sumie doprowadzić może do znaczącego udziału OZE w tych obiektach.

- 8) W punkcie g nie udzielono odpowiedzi na pytanie o sposób dokonania wyboru wariantu polityki polegającego na nie wyznaczaniu minimalnych poziomów wykorzystania energii z OZE w budynkach. Powtórzono jedynie za punktem e omawianego rozdziału informację o braku takich regulacji.
- 9) W punkcie h pojawia się informacja o projekcie ustawy o efektywności energetycznej; projekt ten nie został wcześniej wymieniony ani w opisie polityki ani w tabeli opisującej środki planowane do wdrożenia; nie jest podany harmonogram przyjęcia ustawy oraz organy odpowiedzialne. Poza tym w punkcie tym, wbrew tytułowi, nie przedstawia się żadnych konkretnych planów, a tylko ogólny opis działań (modernizacji technicznych), które mogą sprawić, że budynek stanie się wzorcowy pod względem poszanowania energii.
- 10) W punkcie i, dotyczącym promocji wykorzystania w budynkach technologii OZE wspomniane są zielone certyfikaty, które jednak dotyczą tylko energii elektrycznej i raczej nie na potrzeby promocji budynków energooszczędnych, a system przystosowany jest głównie do potrzeb większych wytwórców przyłączonych do sieci elektroenergetycznej. W dalszej części rozdziału, po raz już 4-ty w projekcie KPD wyliczone są dokładnie środki NFOŚ i POiŚ, mogące być źródłem dofinansowania. Brak polityki informacyjnej (certyfikat energetyczny sam w sobie niekoniecznie jest elementem promocji). Informacje o przepisach Prawa Budowlanego powtórzone są za rozdziałem 4.2.1

Rozdział 4.2.4 Przepisy dotyczące informowania (art. 14 ust. 1, 2 i 4 dyrektywy 2009/28/WE)

- 1) Rozdział w sposób dobitny i prawidłowy podsumowuje sytuację obecną. Po 10 latach od uchwalenia Strategii rozwoju energetyki odnawialnej brak jest jakiegokolwiek zintegrowanego systemu informacyjnego, zarówno o środkach wsparcia jak i korzyściach netto, kosztach i efektywności urządzeń OZE oraz wynikach monitoringu (nie ma także systemu monitorowania). Brak instytucji publicznych odpowiedzialnych za tego rodzaju informacje, brak specjalistycznych zasobów informacyjnych nakierowanych na określone grupy docelowe. Niestety, poza mglistymi wzmiankami o ustawie o odnawialnych źródłach energii, brak też wizji zmiany tego stanu rzeczy. Należy jednak podkreślić, że o ile na szczeblu krajowym sytuacja wygląda jak opisano w KPD, bez planów poprawy sytuacji, o tyle na szczeblu regionalnym i lokalnym pewne inicjatywy istnieją i są planowane. Pominięto np. działalność informacyjną kilku Agencji Energetycznych (których udziałowcami są władze regionalne). Regiony realizują także własne programy promocji OZE (a przynajmniej najbardziej obiecujących technologii). Także wiele gmin inicjuje na swoim terenie kampanie na rzecz zwiększania efektywności energetycznej i promocji OZE. Np. od lat kampanię informacyjną o projektach OZE na szczeblu gmin i powiatów prowadzi Związek Powiatów Polskich. Wyliczankę można by kontynuować – jak widać jednak nikt z autorów KPD nie zadał sobie trudu aby te informacje zebrać i podsumować, choć widać (choćby po obszerności pytań w rozdziale 4.2.4), jak ważna jest dla KE i dla poprawności dziania całego systemu informacja skierowana do różnych grup docelowych i ich rzeczywiste włączenie w realizację KPD.
- 2) Punkt g w kontekście tego co napisano powyżej jest napisany wyjątkowo niezręcznie, zawiera bowiem wyliczenie kilku zupełnie przypadkowo dobranych, rozproszonych i nie składających się w system i w działania ciągle kampanii prowadzonych przez podmioty

publiczne, prywatne i organizacje pozarządowe. Nie zawiera natomiast żadnych planów na przyszłość i nie precyzuje roli w procesach udostępniania informacji i edukacji organów administracji państwowej i samorządowej. W punkcie tym, zgodnie z logiką należałoby oczekiwać danych takich jak ilość środków publicznych przeznaczonych na tego typu inicjatywy (oraz planowanych do wydatkowania w latach następnych), liczebność grup docelowych, skuteczność kampanii (np. badania opinii publicznej pokazujące stan wiedzy przed i po kampanii, ilość nowych inwestycji będących rezultatem ukierunkowanej promocji). Na ironię zakrawa powołanie się (str. 50) na konferencję z 2001 roku (tym bardziej, że jak wynika z rozdziałów poprzednich żadne wymienionych wniosków z tej konferencji nie zostały wdrożone). Poza ogólnymi stwierdzeniami nie pokazano też roli podmiotów publicznych regionalnych (urzędy marszałkowskie) i lokalnych, a na tym szczeblu ma miejsce wiele bardzo interesujących inicjatyw (poradniki, informatory, konferencje, szkolenia, wyjazdy studialne), które zasługują na większe wsparcie, ze względu na olbrzymi potencjał oddziaływania na różne grupy docelowe.

Rozdział 4.2.5 Certyfikacja instalatorów (art. 14 ust. 3 dyrektywy 2009/28/WE)

Zgodnie z tekstem obecnej wersji KPD nie ma w Polsce możliwości certyfikowania instalatorów w sensie wymaganym przez dyrektywę, a wdrożenie jej zapisów będzie wymagało głębokich zmian w ustawodawstwie. Jest to sprzeczne z konkretnymi wymogami dyrektywy 2009/28/WE i wydaje się być niezgodne z opinią organizacji branżowych i firm, które wypracowały już obecnie systemy certyfikacji, które mogą spełnić warunki dyrektywy.

Rozdział 4.2.6 Rozwój infrastruktury elektroenergetycznej (art. 16 ust.3 oraz art. 16 ust 3-6 dyrektywy 2009/28/WE)

1) Punkt b (planowanie rozwoju sieci pod kątem zapewnienia dostatecznej ilości energii z OZE) nie uwzględnia zagadnień planowania energetycznego (gminnych planów) zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepło i paliwa gazowe)

2) Punkt c związany z rozwojem inteligentnych sieci energetycznych ma charakter publicystyczny i składa się głównie z tekstu „Deklaracji w sprawie wprowadzenia inteligentnego opomiarowania do polskiego systemu elektroenergetycznego”. Ponadto ogólnikowo wspomniano o inicjatywach podejmowanych przez OSD. Brak jednak jakichkolwiek inicjatyw legislacyjnych, propozycji środków wsparcia oraz planu wdrożenia owej deklaracji, nie wspominając o fakcie, że opomiarowanie to tylko pierwszy krok w kierunku inteligentnych sieci, a nie cel sam w sobie (a takie wrażenie można odnieść z lektury niniejszego podpunktu).

3) Brak jest odniesienia do technologii informatycznych oraz systemów magazynowania. W tej ostatniej kwestii wspomina się tylko o uruchomieniu pierwszych punktów ładowania samochodów elektrycznych i możliwościach zwiększenia potencjału magazynowania w tej formie. Biorąc jednak pod uwagę fakt, że zużycie energii elektrycznej z OZE w transporcie do 2020 roku przewidywane jest jako zerowe, rozwój elektrycznego transportu samochodowego może mieć paradoksalnie efekt niekorzystny, w postaci zwiększenia zużycia energii elektrycznej ze źródeł konwencjonalnych.

4) W punkcie d, dotyczącym zwiększenia mocy połączeń międzysystemowych autorzy nie odnoszą się (choć można byłoby tego oczekiwać) do takich dokumentów jak zakończony właśnie projekt EWIS (European Wind Energy Integration Study - studium możliwości integracji elektrowni wiatrowych z europejskim systemem elektroenergetycznym w krótko- i średnioterminowym horyzoncie czasowym). Wyniki projektu projektu wskazują na połączenie pomiędzy Polską a Niemcami jako jeden z krytycznych punktów dla przyszłego rozwoju energetyki wiatrowej. Prezentowane są tylko plany 5-letnie, brak odniesienia do 10-

letniego planu rozwoju ENTSO-E, czy też przygotowywanego właśnie w KE „Infrastructure Package”. Wbrew zapytaniu w tytule nie podaje się do jakiej mocy i kiedy zwiększona zostanie moc połączeń międzysystemowych wymienionych na stronie 62. Brak także konkretnych informacji o działaniach OSD (poza ogólnikowym stwierdzeniem na stronie 62)

5) W punkcie e błędnie przypisano odpowiedzialność za przygotowanie ekspertyzy wpływu przyłączanych urządzeń na pracę systemu elektroenergetycznego; po ostatniej nowelizacji Prawa Energetycznego obowiązek ten spoczywa na operatorze, do którego sieci wytwórca będzie przyłączony

6) Punkt f jest jedynym miejscem, gdzie pojawia się informacja o istnieniu w Polsce procedur związanych z planowaniem energetycznym („Projekt założeń do planu zaopatrzenia gminy w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe”). Są one przedstawiane jako realizacja koordynacji między zatwierdzeniem infrastruktury sieciowej i innymi procedurami administracyjnymi dotyczącymi planowania. Należy jednak podkreślić, że (poza niektórymi województwami) z powodu braku środków na przygotowanie planu, wiele gmin w praktyce nie wypełniło tego obowiązku, w związku z tym na wielu obszarach koordynacji (zwłaszcza w zakresie przyłączeń OZE) brak i nawet wprowadzenie obowiązku planowania energetycznego bez innych instrumentów (dodatkowe fundusze, szkolenia, dobre praktyki itp.) niewiele zmieni. KPD nie przedstawia propozycji zmiany tego stanu rzeczy.

7) Nie jest jasne jakie konkretnie wsparcie finansowe może uzyskać producent w regionach peryferyjnych oraz o niskiej gęstości zaludnienia (punkt i, str. 66). Bardzo ogólna odpowiedź na pytanie dotyczące oparcia zasad ponoszenia i podziału kosztów adaptacji technicznych sieci na obiektywnych, przejrzystych i niedyskryminujących kryteriach. Podobnie niejasne jest tłumaczenie w punkcie k, dotyczące podziału kosztów pomiędzy pierwszych i kolejno przyłączanych producentów.

8) W punkcie l (strona 68), zasadniczo poświęconym udostępnianiu informacji o kosztach przyłączenia i harmonogramie rozpatrywania wniosków, znalazła się w sposób zaskakujący informacja (skopiowana z planu wdrożenia PEP 2030) związana ze stworzeniem warunków inwestycyjnych dla farm wiatrowych na morzu. Jest to zdecydowanie niewłaściwe miejsce na opis tego typu działań, zwłaszcza w kontekście założenia braku morskiej energetyki wiatrowej w miksie energetycznym na rok 2020

Rozdział 4.2.7 Działanie sieci elektroenergetycznej (art. 16 ust.2 oraz art. 16 ust. 7 i 8 dyrektywy 2009/28/WE)

1) W punkcie c wspomina się o „radikalnym” rozwiązaniu problemu bilansowania handlowego wytwórców energii z OZE. Czy jednak stwierdzenie to będzie aktualne w całym okresie 2010-2020, także przy wyższym poziomie mocy zainstalowanej, zwłaszcza źródeł czasowo niestabilnych?

2) Punkt d potwierdza szeroki zakres odpowiedzialności Prezesa URE w zakresie OZE (wynikający z zapisów w całym KPD). Czy w związku z koniecznością wdrożenia dyrektywy 2009/28/WE Prezes URE otrzyma dodatkowe środki z budżetu państwa umożliwiające mu należyte wywiązanie się z tego obowiązku?

3) Na stronie 72 po raz kolejny, nieco bardziej szczegółowo w stosunku do rozdziału 4.1, powtarza się opis systemu wsparcia, co nie bardzo pasuje do tematu, jakim jest integracja wytwórców z rynkiem energii elektrycznej

4) W punkcie f po raz piąty w KPD wspomina się o programach POiŚ i NFOŚiGW, w zasadzie nie wiadomo w jakim kontekście w punkcie poświęconym zasad obciążania taryfami przesyłowymi i dystrybucyjnymi

Rozdział 4.2.8 Włączenie biogazu do sieci gazu ziemnego (art. 16 ust.7 oraz srt. 16 ust. 9 i 10 dyrektywy 2009/28/WE)

- 1) Punkt a, nt. niedyskryminowania gazu ze źródeł odnawialnych przy ustalaniu taryf przesyłowych i dystrybucyjnych zaczyna się od słów „energia elektryczna z biogazu...” i temu właśnie jest w znacznej części poświęcony
- 2) Nie jest jasne dlaczego w punkcie b wspomina się o planowanych inwestycjach jednego z potencjalnych uczestników rynku (PGNiG) – ta informacja nie ma charakteru oficjalnego planu rządowego ani znaczenia dla wdrażania dyrektywy

Rozdział 4.2.9 Rozwój infrastruktury w zakresie systemów lokalnego ogrzewania i chłodzenia (art. 16 ust.11 dyrektywy 2009/28/WE)

1) Rozdział ma być poświęcony ocenie zapotrzebowania na nową infrastrukturę, natomiast zawartość stanowi opis infrastruktury istniejącej oparty w dodatku o dane z 2002 roku

Rozdział 4.2.10 Biopaliwa i inne biopłyny – kryteria zrównoważonego rozwoju oraz weryfikacja zgodności (art. 17-21 dyrektywy 2009/28/WE)

1) Punkt d (str. 78) w ogóle nie odnosi się do wymagań dyrektywy, a jest jedynie zbiorem informacji o krajowym systemie ewidencji gruntów i budynków oraz o sposobie udostępniania zawartych tam informacji. Wydaje się wątpliwe, aby system ten, bez żadnych modyfikacji, mógł zapewniać dostęp do informacji niezbędnych na potrzeby weryfikacji zgodności z art. 17 dyrektywy.

Rozdział 4.3 Systemy wsparcia w zakresie promocji energii ze źródeł odnawialnych w elektroenergetyce stosowane przez dane państwo członkowskie lub grupę państw członkowskich

- 1) W punkcie a, str. 82, po raz trzeci w KPD wylicza się akty prawne stanowiące podstawę prawną obecnego o obowiązkach
- 2) Na stronie 84 pada stwierdzenie iż „Kluczowy z punktu widzenia realizacji projektów jest fakt, że wytwórcy mają zapewniony popyt na prawa majątkowe w wieloletniej perspektywie, co najmniej do roku 2017”. Biorąc pod uwagę specyfikę poszczególnych technologii OZE już tylko 6- letni okres gwarantowanego wsparcia nie zapewnia dostatecznej redukcji ryzyka inwestycyjnego, w szczególności dla technologii o charakterze innowacyjnym. Ponadto Rozporządzenie Ministra Gospodarki nie zapewnia popytu na prawa majątkowe: po pierwsze podmiot objęty zobowiązaniem może zamiast zakupu wnieść opłatę zastępczą, po drugie wytwórca nie sprzedaje prawa majątkowego w sytuacji przewagi podaży praw majątkowych nad popytem (sytuacja możliwa nie tylko teoretycznie, która w obecnym systemie już zaistniała).
- 3) Na pytanie „Kto musi realizować obowiązek?” odpowiedź brzmi „Ustawowe wsparcie dla wytwórców energii z OZE...” i dalej po raz kolejny następuje wyliczenie środków z obecnego systemu wsparcia, w połowie punktów bez odpowiedzi na zadane pytanie кто ma konkretny obowiązek realizować.
- 4) Na stronie 86, w podrozdziale „Wsparcie finansowe” otrzymujemy opis polskiego systemu wsparcia oraz aktów prawnych z nim związanych, który był już podawany, m.in. w rozdziałach 4.1, 4.2.7 (z różną szczegółowością)
- 5) Na pytanie d „Jakie środki podjęto, aby zapewnić udostępnienie odpowiedniego budżetu lub finansowania w celu realizacji celu krajowego?” odpowiedź brzmi, że całość zobowiązania spoczywa na sprzedawcach energii. Wynikałoby stąd, że rząd nie widzi potrzeby przeznaczenia żadnych publicznych środków finansowych, choćby na potrzeby systemu monitoringu wypełnienia celu i zajmujących się tym organów (np. URE), a także na

zadania związane z informacją, edukacją oraz badaniami i rozwojem np. w obszarze mikroźródeł, generacji rozproszonej i rozwoju wybranych technologii.

6) W punkcie e powtarzają się podawane już wcześniej informacje o funkcjonowaniu systemu świadectw pochodzenia, z dodatkowym opisem TGE. Nie jest jasne, jak te informacje mają się do tytułu punktu e, który brzmi „W jaki sposób rozwiązano w systemie kwestie bezpieczeństwa i niezawodności w długim okresie?”, zwłaszcza, że TGE zajmuje się tylko prowadzeniem rejestru praw majątkowych oraz techniczną stroną RPM, a więc bieżącym działaniem systemu, nie zaś nadzorem nad jego funkcjonowaniem w długim okresie.

7) W punkcie f pada stwierdzenie „Nie istnieje mechanizm modyfikowania obowiązków i celów, poza coroczną waloryzacją opłaty zastępczej”. Stoi to w sprzeczności z faktem, iż obowiązki były w przeszłości wielokrotnie modyfikowane (poprzez zmianę Rozporządzenia MG), co zresztą zostało wcześniej opisane w KPD.

8) W odpowiedzi na pytanie o możliwość wspierania jednego projektu za pomocą więcej niż jednego środka wsparcia (pkt. n, str.89) autorzy stwierdzają, że dotyczy to tylko systemu świadectw pochodzenia i świadectw pochodzenia z kogeneracji. Jednakże projekt może równocześnie korzystać także z innych środków wsparcia, np. wymienionych w tabeli 6, m.in. dotacji czy zwolnienia z podatku akcyzowego.

9) Na stronie 89 (pkt. a) następuje po raz szósty w KPD opis środków finansowych, dostępnych zwłaszcza w POiŚ, kontynuowany zresztą w kolejnym punkcie (str. 91). Nie jest ponadto jasne, dlaczego w odpowiedzi na pytanie dotyczące ewidentnie wsparcia finansowego (w formie instrumentów wyliczonych wyraźnie w tytule), przywołuje się Program działań wykonawczych do PEP2030, w szczególności działania na rzecz inwentaryzacji urządzeń piętrzących i zasad ich udostępniania. Tego typu informacji należałoby raczej oczekiwać w rozdziałach dotyczących polityki informacyjnej lub wspomagania procedur inwestycyjnych.

10) Środki i działania opisane w rozdziale kończą się w roku 2012; w szczególności w punkcie c, str. 92 nie podaje się żadnych środków (ani częstotliwości konkursów, naboru wniosków po tej dacie). Pada natomiast stwierdzenie, że „W zakresie środków krajowych, ich wkład w realizację zadań zależy od dostępności środków w budżecie państwa”. Jak się wydaje w ramach Krajowego **Planu Działania** jednym z zadań powinna być właśnie ocena niezbędnych środków na jego realizację i ich rezerwacja w budżecie państwa, po konsultacji z Ministrem Finansów.

11) W punkcie f str. 94 na pytanie „Czy określono progową cenę minimalną?” pada odpowiedź negatywna, z równoczesnym odwołaniem do mechanizmu opłaty zastępczej. Jednak mechanizm ten nie ma nic wspólnego z progową ceną minimalną, a wręcz przeciwnie, reguluje raczej maksymalny poziom ceny.

12) W punkcie j na pytanie o czas, przez jaki dany zakład może uczestniczyć w systemie, pada odpowiedź, że przez cały okres wytwarzania energii elektrycznej z OZE, podczas gdy właściwa odpowiedź brzmi, że przez cały czas obowiązywania systemu, tzn. obecnie do 2017 roku.

Rozdział 4.4 Systemy wsparcia w zakresie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych w ciepłownictwie i chłodnictwie stosowane przez dane państwo członkowskie

1) Rozdział zawiera głównie długi opis środków dostępnych do roku 2012 (po raz kolejny POiŚ oraz NFOŚiGW), brak informacji o wsparciu po tej dacie.

2) Przygotowanie systemu promowania ciepła i chłodu z zasobów odnawialnych (geotermalnych i słonecznych) oraz dokonanie analizy zasadności wprowadzenia dodatkowych instrumentów wsparcia dla ciepła i chłodu sieciowego wytwarzanego w OZE

jest dopiero planowane (str. 104), na mocy Programu działań wykonawczych do PEP2030, podczas gdy powinien to być element przygotowania KPD.

Rozdział 4.6 Szczegółowe środki w zakresie promocji wykorzystania energii z biomasy

- 1) Program działań wykonawczych do PEP2030 i działania z niego wynikające wydają się koncentrować (proporcje w stosunku do innych źródeł pozyskania biomasy) na pozyskiwaniu energii odnawialnej z odpadów (str.111), co jest technologią o ograniczonym potencjale i tylko w niewielkim stopniu może przyczynić się do realizacji celów na rok 2020
- 2) Mapa (strona 117) prezentująca stan rozwoju upraw roślin energetycznych w sezonie 2007/2008 nie daje podstaw do wnioskowania o dostępności biomasy na realizację celów w elektroenergetyce. Prezentuje ona stan sprzed wycofania się UE z dotacji do upraw przeznaczonych na cele energetyczne, a zaznaczone na niej uprawy to głównie rośliny przeznaczone na produkcję biopaliw płynnych (rzepak). Pomimo długoletniej promocji, areał roślin przeznaczonych na inne cele energetyczne jest w Polsce znikomy i nie rośnie
- 3) Ryzykowne, nie poparte wynikami badań (i niezgodne z dyrektywą) jest kategoryczne stwierdzenie (str.117), że areał uprawy roślin potencjalnie przydatnych do produkcji bioetanolu nie jest limitowany czynnikami przyrodniczymi
- 4) Tabela 8 str. 121 dłaczego między rokiem 2015 a 2020 rośnie ilość biomasy leśnej z dostaw pośrednich oraz produktów ubocznych i przetworzonych pozostałości rolnictwa i ubocznych produktów rybołówstwa? Oznaczałoby to, że w tych gałęziach gospodarki spadnie efektywność przetwórstwa? Rośnie także ilość odpadów miejskich

Rozdział 4.6.2 Środki służące zwiększeniu dostępności biomasy, uwzględniające innych jej użytkowników (rolnictwo i sektory związane z leśnictwem)

- 1) Pkt c, str. 123 W zakresie bioenergii przewidziany jest rozwój upraw roślin energetycznych na gruntach odłogowanych oraz mało przydatnych dla produkcji żywności. Nie jest jasne, jak to stwierdzenie ma się do wymagań klimatyczno-glebowych roślin energetycznych, zwłaszcza dla rozdętych w tym zakresie w KPD celów elektroenergetyki, jakimi środkami rząd chce ten plan zrealizować i jak znaczący efekt (obszary odłogowane stanowią tylko niewielki w stosunku do potrzeb bioenergetyki w latach 2010-2020) obszar) chce w ten sposób uzyskać..
- 2) W punkcie d potencjał teoretyczny do produkcji biogazu z obornika i gnojowicy szacuje się na 1-3.2 mln m³ Nawet jak na potencjał teoretyczny są to oszacowania zbyt zgrubne (zbyt szeroki przedział wartości). Jednakże w horyzoncie roku 2020 powinien liczyć się potencjał rynkowy, ew. ekonomiczny danej technologii, a takie oszacowania nie są zamieszczone.

Rozdział 4.7 Planowane wykorzystanie transferów statystycznych między państwami członkowskimi oraz planowany udział we wspólnych projektach z innymi państwami członkowskimi i krajami trzecimi

- 1) W punkcie 4.7.1 nie planuje się ustanowienia żadnych procedur odnośnie transferów statystycznych, motywując to brakiem konieczności wykorzystania energii odnawialnej spoza kraju. Biorąc jednakże pod uwagę planowaną nadwyżkę OZE, konieczne jest wprowadzenie procedur, jeżeli Polska chciałaby tę nadwyżkę sprzedać. W sytuacji braku planów ich wprowadzenia nie jest jasne, co Polska chciałaby z tą nadwyżką zrobić (procedur wymaga nie tylko zakup z zewnątrz, ale i transfer na zewnątrz).
- 2) W rozdziale 4.7.3 brak jakichkolwiek propozycji odnośnie realizacji wspólnych projektów na terytorium Polski lub uczestnictwa w takich projektach na terytorium innych państw. Biorąc pod uwagę fakt, że wśród krajów spoza UE-15, Polska dysponuje największym potencjałem energii ze źródeł odnawialnych, jest dziwne, że autorzy KPD nie są w stanie nawet w sposób ogólny zidentyfikować potencjału dla jakichkolwiek wspólnych projektów na

terytorium naszego kraju, ani nawet zasugerować technologii OZE w jakiej projekty byłyby możliwe. Ponadto nie jest przewidywane wprowadzenie żadnych procedur w tym zakresie.

Rozdział 5. Oceny szacunkowe

Zarówno omówione wcześniej cele i „kursy” dotyczące wykorzystania OZE (rozdział 3 projektu KPD) ale w szczególności przedstawione w rozdziale 5 „oceny szacunkowe” i skutki realizacji scenariuszy pokazują słabość warstwy analitycznej studium będącego podstawą projektu KPD oraz problem warsztatowy jego autorów, działających bez odpowiedniego modelu całego sektora, bez którego niezwykle trudno jest tak złożone zadanie zrealizować. W takiej sytuacji łatwo o niespójności liczbowe i błędy.

1) Tabela 12 str.132. Trudno się doszukać w KPD informacji szczegółowych planowanych do wykorzystania technologiach konwersji biomasy na końcowe nośniki energii, a w szczególności w przypadku energii elektrycznej. Zwracają jednak uwagę podane w tabeli 11 relacje pomiędzy wielkością mocy zainstalowanej „w biomase” – 623 MW, a wielkością energii wyprodukowanej – 10377 GWh (tabela 12 str 132), że autorzy założyli niezwykle **wysokie zużycie biopaliw stałych w procesach współspalania** z węglem w niededykowanych biomasie kotłach energetycznych (stąd wynikać może domniemany brak liczenia mocy zainstalowanej tych jednostek). Planowanej skali współspalania można tylko się domyślać obliczając na podstawie danych z tabeli 12 hipotetyczny czas wykorzystania systemów spalania biopaliw, który w 2020 roku wynosiłby prawie 16657 h/rok (max. czas wykorzystania to 8000 h/rok, w praktyce dla starych elektrowni węglowych, 6000 h/rok). Oznacza to, że ponad 60% energii elektrycznej z biomasy byłoby wytwarzane w nieefektywnych i kosztownych dla konsumenta energii procesach współspalania. Przeznaczenie takich ilości biomasy na współspalanie kosztem np. jej wykorzystania w systemach ogrzewania lub małych systemach kogeneracyjnych znacznie ograniczy ilość zielonej energii z biomasy i szanse na zrealizowanie celu krajowego. Ew. udział współspalania w wypełnieniu celu powinien być podany szczegółowo dla każdego roku i uzasadniony. Zupełnie niezrozumiałą jest **brak morskiej energetyki wiatrowej** w prognozie produkcji energii elektrycznej z OZE w KPD do 2020 r. Jest to sprzeczne z założeniami PEP2030 i z dynamiką rynku na Morzu Bałtyckim i możliwościami korzystnej dla rozwoju sieci w Polsce współpracy międzynarodowej. Nie uwzględnia też dynamiki aktualnych, niekiedy już zaawansowanych inicjatyw rządowych i parlamentarnych, inicjatyw pozarządowych i biznesowych, w tym już praktycznego zaangażowania w ten sektor i aspiracji przemysłu krajowego, np. stocznioowego. Oznaczałoby to utratę wielkiej szansy rozwojowej dla Polski.

2) Tabele 11, 12, 8, 9 (błędy w numeracji), str. 131-134. Łączna analiza danych w ww. tabelach i ocen szacunkowych prowadzi do wniosku, że **łączne udziały biomasy na każdym z rynków końcowych przekraczają zbiorczy bilans jej zasobów** podany w tabeli 8 str. 121). Dokonana wcześniej przez autorów KPD ocena możliwości zwiększenia dostępności biomasy (rozdział 4.6) z 4700 ktoe w 2006 r. do 6768 ktoe w 2020 r. (głównie poprzez wzrost podaży biomasy z rolnictwa) okazuje się dalece niewystarczająca, gdyż wg ocen szacunkowych prognoz osiągnięcia celu krajowego na 2020 rok przedstawionych w ww. tabelach do wypełnienia celu potrzebne jest 8577 ktoe. **Brakuje ok. 1810 ktoe biomasy energetycznej.** Co czyni zaproponowaną prognozę nierealną, zwłaszcza że o znaczący wzrost podaży biomasy energetycznej w analizowanej dekadzie będzie i tak coraz trudniej (np. wycofanie UE z dopłat do upraw energetycznych, czy ogranicznik w postaci kryteriów zrównoważoności w dyrektywie 2009/28/WE) . W tej sytuacji należy rozważyć nie tylko wspomniane w punkcie wyżej ograniczenie nieefektywnego współspalania biomasy lignocelulozowej, ale także ograniczenie do jedynie niezbędnego minimum udziału biopaliw (zgodnie z tabelami udział ma wynieść ponad wymagane 10 %) i wprowadzenie do bilansu choćby w niewielkim

zakresie transportu elektrycznego z OZE oraz znacznie szersze wykorzystanie najtańszych i najbliższych rynku oraz mających największe niewykorzystane potencjały techniczne technologii - energii słonecznej termicznej i energii wiatrowej, w tym morskiej.

Rozdział 5.3 Ocena skutków

1) Str. 135. Autorzy KPD przyjęli nadto uproszczoną metodę liczenia oceny skutków, nie uwzględniającą np. dynamiki zmiany miksu energetycznego, przy tym niekompletną (uwzględniony tylko sektor zielonej energii elektrycznej oraz nie uwzględnione wszystkie a nawet ważniejsze wymienione wcześniej instrumenty wsparcia, poza systemem świadectw pochodzenia) oraz zaniżone wskaźniki redukcji emisji CO₂ i tworzenia miejsc pracy.

2) Tabela 15 str. 136. Dane wyjściowe o zużyciu energii z OZE są niezgodne z przyjętą wcześniej w KPD prognozą. Nie wiadomo jakie do tych szacunków zostały przyjęte założenia dotyczące cen energii elektrycznej. W efekcie nie tylko mało wiarygodnie ale wręcz nieracjonalnie przedstawia się szacunek kosztów wynikających z proponowanej przez autorów polityki wsparcia dla systemu wsparcia zielonej energii elektrycznej szacowanej na ok. 2 mld euro do 2020.

3) Różnie są oceniane koszty wdrożenia KPD. KE ocenia je (MEMO 08/33 dla wszystkich krajów członkowskich (UE-27) na 130-180 mld Euro. Biorąc pod uwagę udział Polski w realizacji celu i udział ludnościowy, koszty te mogą (duże uproszczenie) wynieść 12-13 mld Euro. Instytut Energetyki Odnawialnej wycenił te koszty niezależnie na 60 mld zł. System wsparcia nie powinien kosztować więcej niż ok. 20% (system zaproponowany w strategii rozwoju energetyki odnawialnej na lata 2000-2010 został oceniony na ok. 19% ale bazował na prostych rezerwach). Ocena pełnych, niebagatelnych kosztów wdrożenia KPD i ich optymalizacja powinny być niezbędnymi elementami dokumentu i na tym tle przedstawiony koszt odpowiednio dobranej (dopasowanej) polityki wsparcia. Tylko wtedy proponowane działania będą miały pokrycie z konkretnych źródeł i tylko przy takich analizach z zaakceptowanymi zobowiązaniami poszczególnych organów KPD może być wdrożony.

3. Inne uwagi

Powtórki w KPD – wielokrotne (do znudzenia) wyliczenie tych samych środków:

- str. 12, Podsumowanie Polityki
- str. 22 powtórzenie ze strony 12
- str. 41 uproszczony NFOŚ i POiŚ
- str. 46 Promocja wykorzystania OZE w budynkach
- str. 73 Zasady obciążania taryfami przesyłowymi i dystrybucyjnymi
- str. 89 Jakiego wsparcia udziela się w ramach systemu (dla energii elektrycznej)
- str. 91 szczegółowy opis POiŚ
- rozdział 4.4. str. 97-103 systemy wsparcia w zakresie promocji wykorzystania energii z OZE w ciepłownictwie i chłodnictwie, po raz kolejny szczegółowy opis POiŚ i programów NFOŚ

Autorzy KPD nie przedstawili celi i zakresu regulacji w proponowanej nowej ustawie o odnawialnych źródłach energii. Lektura projektu KPD pozwoliła zestawić problemy jakie ma rozwiązać nowa regulacja:

- str.33 wprowadzać zmiany w celu podjęcia odpowiednich kroków zgodnie z art. 13 ust.1 dyrektywy 2009/28/WE (uproszczenie procedur administracyjnych)

- str. 41 Budynki (art. 13 ust. 3 dyrektywy 2009/28/WE), punkt c – planowany termin ewentualnej zmiany przepisów
- str. 48 wprowadzić przepisy dotyczące informowania, art. 14 ust 1,2 i 4 dyrektywy 2009/28/WE oraz wyznaczyć instytucje odpowiedzialne za upowszechnianie informacji na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym
- str. 49 wyznaczyć instytucję odpowiedzialną za publikowanie informacji nt. korzyści netto, kosztów i efektywności energetycznej urządzeń i systemów wykorzystujących OZE
- str. 57 implementować przepisy dyrektywy odnośnie certyfikacji instalatorów
- str. 77 podejmować działania odnośnie promowania infrastruktury w zakresie systemów lokalnego ogrzewania i chłodzenia wykorzystujących OZE
- str. 78 wprowadzić weryfikację spełnienia kryteriów zrównoważonego rozwoju dla biopaliw i biopłynów (równoległe ze znowelizowaną ustawą o biokomponentach i biopłynach?)
- str. 82 wprowadzić ewentualne przepisy w zakresie działań pomagających w opracowaniu dobrowolnych systemów „certyfikacji” w odniesieniu do zrównoważonego rozwoju biopaliw i biopłynów
- str. 94 regulacja międzynarodowego handlu certyfikatami

Nie wyłania się z tej listy spójny i racjonalny materiał do jednolitej regulacji ustawowej, która miałaby stanowić najważniejszy nowy instrument wdrożenia KPD. Ponadto tak szeroki zakres regulacji wymagałby zmiany także kilkunastu innych ustaw i rozporządzeń, i wątpliwe jest aby można było zrealizować to jeszcze w roku 2010.

4. Podsumowanie

W swoim obecnym kształcie, Krajowy Plan Działania:

- nie zawiera harmonogramu rzeczowo-finansowego oraz jasno zdefiniowanej odpowiedzialności organów państwa za poszczególne działania
- poza mglistymi stwierdzeniami o planowanej ustawie o OZE nie wprowadza żadnych istotnych zmian do obowiązującego systemu; nie wspomina o planach takich zmian.
- jest praktycznie pozbawiony zintegrowanej wizji na 2020 rok - większość środków wsparcia wymienionych w KPD kończy się około roku 2012, niektóre obowiązują do 2017; brak jest w nim spojrzenia długoterminowego i całościowego na system, co owocuje licznymi niespójnościami i powtórzeniami; praktycznie brak także (zwłaszcza wśród działań planowanych) środków i instrumentów wsparcia o charakterze innym niż finansowe (np. polityka informacyjna i edukacyjna, rozwój sektora badawczo-rozwojowego)
- w większości składa się z diagnozy stanu obecnego, przy czym ta diagnoza obnaża fakt, że w ciągu ostatnich 10 lat Polska niewiele w sprawie OZE zrobiła (np. nie prowadziła żadnej skoordynowanej polityki informacyjnej i promocji OZE)
- jest bardzo chaotyczny, pomimo, że KE zaproponowała uporządkowaną i logiczną strukturę; poszczególne informacje można znaleźć w dziwnych i zaskakujących miejscach
- nie zawiera konkretnych planów monitoringu wdrażania dyrektywy 2009/28/WE
- koncentruje się na zagadnieniach będących w gestii Ministra Gospodarki, pomijając bardzo istotną rolę innych resortów (Rolnictwa, Środowiska, Nauki, Infrastruktury, Finansów, Rozwoju regionalnego), bez których współdziałania wdrażanie KPD będzie niemożliwe
- nie docenia roli we wdrażaniu samorządów i administracji regionalnych i lokalnych, pomijając inicjatywy już obecnie rozwijane i planowane na tym szczeblu

- nie uwzględnia niezwykle istotnej roli badań i rozwoju oraz szansy jaką daje dobrze skonstruowany KPD dla rozwinięcia kilku kluczowych dla energetyki odnawialnej w okresie do 2020 roku branż przemysłu, np. o dużym potencjale eksportowym.